

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XXVII. Caput 46. de Simoniacis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

acceperunt; si ante electionem suspectum se fecerit Episcopus multis dicendo, fore, ut conquerens Beneficium non consequeretur, quamvis alio dignior videretur.

Cæterum hujus appellationis effectus non est suspensivus, sed tantum devolutivus.

CAPUT XXIV.

Caput 4. de Rescriptis.

Textus hic docet, Rescriptum alternativum, cuius unum membrum falsum est, aliud verum, executionem fortiri debere, modo membrorum alterum verum sit. Tale esset illud, quo præciperetur Titio, ut Mavium ejus Beneficio exueret, si probaretur, eum esse Filium Sacerdotis, & in Sacerdotio genitum, qui proximè in tali Ecclesiâ ministravit, vel eum eandem Ecclesiam occupare.

FAGNANUS occasiones exponendi Concilium attentè captans, hæc utitur ad discutiendam disjunctionem, quæ circa Scrutatores legitur, in Cap. 18. supra toties laudato circa concursum. In eo jubet Concilium, ut illi Scrutatores sint Doctores, aut Licentiatum in Theologiâ, aut in Jure Canonico, aut alii Clerici, sive Regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, sive Sæculares maximè idonei, qui reperiri possint. Concilium hac disjunctione linquit - ne Episcopo optionem, ita, ut eligere possit Religiosos non Graduatos, quamvis in Civitate sint Graduati? an cogit eum ad sequendum ordinem literarum, ita, ut ad scrutinium assumere nequeat viros non Graduatos, nisi deficientibus Graduatis? Autor sine hæsitatione contendit, Episcopum teneri ad præferendos cæteris Graduatos; quoniam illi rationes prælationis habent, ex præsumptione quòd majorem scientiam & exercitationem habeant in rebus, circa quas scrutinium fieri debet, ac credendi locus est, eos ob id, ante cæteros nuncupatos fuisse. Sententiam suam decisione Congregationis confirmat, quæ declaravit, Concilium Cap. 16. Sess. XXIV. jubens, ut is, quem Capitulum eligit in Vicarium *Sede vacante*, sit Doctor, aut Licentiatum in Theologia, aut in Jure, vel maximè idoneus, qui occurreret, intendere, ut Graduatus præferatur, nullusque aliis eligatur, nisi deficiente Graduato. Solutis postea objectionibus, sub finem dicit post Congregationem, 1. Si Episcopus ad scrutinium elegisset viros non Graduatos in Graduatorum præjudicium, scrutinium non idè fore nullum. 2. Si Episcopus Graduatos tantum ignaros reperiat, posse eum assumere non Graduatos; quippe Gradus absque scientiâ, pro nullo reputari debeat.

CAPUT XXV.

Caput 27. de Jure Patronatus.

Loquitur de casibus, in quibus Collatio Beneficiorum Patronatus Læicalis ad Episcopum devolvitur, quâ devolutione locum habente, tam erga Curas quam cætera Beneficia, querit FAGNANUS, an Episcopus hoc in casu debeat conferre per viam concursus? & respondet, eum debere; quoniam Concilium generatim loquitur de casibus, quibus vacant Curæ, & jubet, ut Episcopus Ministrantem statim mittat cum portione congruâ, tum concursum proponat. Præterea, ratio Decreti locum habet hoc in casu, scilicet, momentum gravissimum Curis præficiendi personas, ad bene regendum idoneas. Solutisque objectionibus sumptis ex eo, quòd hæ Curæ Patronatus Læicalis concursui non sint obnoxie, dicendo, exceptionem hanc introductam fuisse tantum ad conservationem Juris Patroni, rationemque hanc in casu devolutionis applicationem non habere; observat, Congregationem sic definitivè. 1. Declarando

quòd si Patronus Læicus plures personas præsentet, concursui locus est. 2. Loquendo nominatim de casu devolutionis à num. 7. usque ad 13.

CAPUT XXVI.

Caput 2. ne Sede vacante.

Hic definit HONORIUS III. ad quem Sede vacante Collatio pertineat, & distinguit inter Collationes *necessarias*, & Collationes *liberas*, priores Capitulo tribuendo, cæteras Episcopo reservando. Cum Curæ Patronatus Ecclesiastici sint Collationis necessariæ respectu Episcopi, qui præsentato idoneo conferre tenetur, & Capitulum Episcopi jurisdictioni succedat, querit FAGNANUS, an ejusmodi Curis, in eo casu vacantibus, ipsis providendum sit per viam concursus? Respondet, Congregationem sic statuisse, atque præscripsisse formam concursus, quæ approbata fuit à Pontifice. Scilicet, Capitulum nullo modo se immiscebit concursui, sed omnia spectabunt Vicarium, quem ad regendam Diocesim elegerit: hic Ministrantem nuncupabit cum portione congruâ, concursum publicabit, & quoad scrutinium, & Collationem, id faciet, quod præstaret Episcopus, si Sedes occuparetur, & quod supra observatum est, sive numerus nominatorum Synodaliū subsistat, sive non subsistat, sive tempus eos eligendi præteritum sit, sive non,

Querit præterea, an Vicarius Apostolicus, cui Pontifex omnem Episcopi jurisdictionem dat, tam liberam quam contentiosam, exceptâ Collatione Beneficiorum, & concessione Testimonialium, & Dimissiorum ad Ordines, habeat directionem concursus, quam haberet Episcopus, ita, ut possit nominare Ministrantem, eique portionem congruam assignare, concursum proponere; tres è Scrutatoribus Synodalibus assumere, eum eligere, quem digniorem judicabit ex iis, qui approbati erunt? Respondet, eum has omnes facultates habere, electionem dignioris valde à Collatione discrepare, pluribus in casibus ab ea separari. 1. Cum Beneficia Pontifici reservata sunt. 2. Cum Collatio ad Collatores inferiores pertinet. 3. Cum Institutio ad alium, quam ad Episcopum pertinet. Tum laudat duas Declarationes Congregationis, quæ definiunt Episcopum dirigere debere concursum ad Curas, quarum Collatio ad Capitulum pertinet.

CAPUT XXVII.

Caput 46. de Simoniacis.

Loquitur de facultate dispensandi erga Religiosos, quorum ingressus simoniâ laborat, & declarat, eos, qui habent ejusmodi facultatem velut Ordinarii, sive quatenus Delegati, eâ posse uti in gratiam Abbatum. Cum facultas hæc multum affinis sit potestati rehabilitandi Provisiones nullas, etiam Curarum per concursum datarum, cupiens FAGNANUS exponere Decreta Tridentini, prolixè disputat de his facultatibus, circa quas dubia quatuor solvit.

1. An Magnus Pœnitentiarius possit in foro interiori revalidare provisiones Curarum, extrâ concursum & sine tertii præjudicio impetratarum?

2. An possit easdem provisiones in concursu impetratas revalidare, cum nullitas aliunde venit, quam à Censurâ Provisi, aut violatione Censuræ, non inserta Clausulâ, fiat postquam concurrentibus satisfecerit, vel cum eo concordaverit?

3. An illud possit cum illâ clausulâ?

4. An hæc clausula in proximè reducibilis sit, & quomodo, quamvis dubium non spectet ad concursum, de quo agitur, cum nostrum consilium aliud non sit, quam observare ex ordine Fagnani doctrinam circa

circà hæc obiter ejus responſionem attingemus, ad quam præparat aliquot obſervationibus, quæ in ſumma offendunt, in concuſſu Beneficium digniori deberi, & ſi concurrenti minus digno datum fit, digniorem ab Epifcopi judicio provocare poſſe, appellationem verò non eſſe receptibilem, niſi in caſu gravaminis.

Poſt hæc obſervationes reſpondet, magnum Pœnitentiarium Proviſiones vitioſas Curarum rehabilitare poſſe, ſicut Proviſiones aliorum Beneficiorum, quoniam hic habet poteſtatem revalidandi in foro interiori Titulos Beneficiorum: aliundè poteſtas diſpenſandi valida eſt, & in rebus favorabilibus Curæ comprehenduntur ſub verbo *Beneficii*, quod probat aliquot exemplis.

Ad dubium 2. reſpondet, Magnum Pœnitentiarium non poſſe revalidare Proviſiones Curarum datarum ad concuſſum, ſi vitium aliundè veniat, quàm à Cenſuris Proviſi, aut ab Exercitio Ordinum in iisdem Cenſuris, niſi diſpenſationi inferat clauſulam ſuprà memoratam; quia Bullæ, quæ ipſi dant facultatem revalidandi in caſu concuſſus, eam limitant ad hæc duas circumſtantias, & diſpenſatio, quæ datur in præjudicium tertii, odioſa eſt. Præterea, conſtat, Pontificem nunquam derogare Regula *de non tollendo jure alteri quaſito*, ſine clauſulâ expreſſâ. Expoſnendo hæc Regulam ſignificat, eandem eſſe conditionem Pontificis in rebus ſpiritualibus ac Principis in in rebus temporalibus, quoniam ille ſupremus eſt Arbiter rerum ſpiritualium, ſicut hic temporalium, quod expoſitione indiget. Principia ad id neceſſaria ſubmiſtravimus, agendo de poteſtate Pontificis. Poſt hæc, ſibi quatuor obſectiones proponit, quas omitemus, quia non eſt hic locus argumentum hoc altiùs penetrandi. Ad 3. reſpondet, Magnum Pœnitentiarium revalidare poſſe Proviſiones vitioſas datas in concuſſu, inferat in diſpenſatione clauſulâ prædictâ. Ratio eſt, quòd ejus poteſtas fit favorabilis; itaque favor hic extenditur ad caſus, in quibus illa exercetur, ſalvo tertii præjudicio. Porrò, per clauſulam præſatam, hoc præjudicium tollitur & ceſſare debet, per ſatisfactionem, aut pactum cum perſonâ læſâ, ante executionem diſpenſationis, quod neceſſarium non eſt ad abolitionem, quæ poteſt dari ſub conditione hujus ſatisfactionis aut Concordati. Inſinuat, obligationem ſatisfaciendi omninò extingui per mortem læſarum perſonarum, aut per eorum Profeſſionem Religioſam, aut per acquisitionem alterius Beneficii incompatibilis, quod adepti ſunt; quod verum non eſt, niſi reſpectu ceſſionis Beneficii fraudulenter in concuſſu impetrati, non verò ratione reparationis damni, debita pro tempore, quo Uſurpator ad eorum præjudicium poſſedit, ſcilicet à proviſione ſuâ vitioſâ uſque ad extenſum quo ceſſavit hoc præjudicium ratione recuperationis Beneficii injuſtè ablatis; nam ſi anni aliquot elapſi ſunt, grave fit illud damnum, & hæredibus eorum reparatio debita videtur.

Ad 4. reſpondet, ad Pœnitentiarium pertinere definitionem modi faciendæ ſatisfactionis, juxta circumſtantias expoſitas, aut illam Confefſarii prudentiæ committendam. Reverà ſatisfactionem hæc difficilem videri, ſive propter periculum diffamandi Rei, per manifeſtationem delicti, ſive ob incertitudinem perſonarum, quibus illa fieri debet; ſed tamen impoſſibile non eſſe, quod probare nititur. Verùm ejus ſermo confirmat id, quod priùs dixerat de difficultate ſatisfaciendi ſine diffamatione Rei; nam ibi delictum eſt, quod ſatisfaciendo vix regi poteſt, fraus ſcilicet perpetrata, ſe ad concuſſum præſentando cum Irregularitate, quæ ab illo in conſpectu Dei excludebat. Et quidem ſatisfactionis præcipua pars non fit, niſi reſtituendo Beneficium ei, cui illud debebatur, & qui illud confeſſus eſſet, niſi hæc fraus obſtituiſſet. Porrò difficillimum eſt hæc reſtitutionem

facere, ità, ut Reus non detegat ſe aliquo impedimento ſecreto laboraviſſe, quo efficiebatur incapax Beneficii impetrati.

Perſpecta hæc difficultate cogimur obſervare, quòd ad eam præveniendam oporteret, ut liceret Epifcopo diſpenſare ab omni Irregularitate occultâ, undecumque naſcatur, non ſolum in caſu concuſſus, ſed etiam in alio quolibet, in quo occurrere poteſt: hæc viâ difficultati obviam iri poſſet.

Autor contendit, nefas non eſſe obligare ad manifeſtationem irregularitatis provenientis ex officio occulto, itaque negligit diffamationem ortam ex manifeſtatione defectus natalium provenientis ex adultério, inceſtu, aut ſacrilegio, quod contrarium eſt ipſius doctrinæ in *Cap. 9. de Pœnit.* metum ſcilicet infamiae diſpenſare à reſtitutione, quam ſolidè probat.

CAPUT XXVIII.

Caput 42. de Electionibus.

Concilium *Lateranense IV.* præſcribit hæc Electionis formam, & ſtatuit eam fieri, aut per ſcrutinium, aut per compromiſſum, aut per quaſi inspirationem, cum *Cap. 6. Sess. XXV. de Regular.* jubeat, ut Superiores Regulares, quorum Superioritas certo tempore circumſcribitur, eligantur calculis ſecretis: inde ſumit FAGNANUS occasionem quaerendi, an *Caput* hoc derogat huic Textui, quoad formam Electionis? & reſpondet, derogare; quoniam calculus ſecretus celat nomina eorum, qui Electo vota ſua dederunt; tres autem formæ à Concilio *Lateranensi* præſcriptæ aperiunt hæc nomina, & quidem ſcrutinium bis, 1. ea detegendo Scrutatoribus, 2. per publicationem votorum, quæ in collatione eorum mutua fieri debet. Electio per compromiſſum vulgò fit vivâ voce: & quaſi inspiratio eſt conſenſus omnium Electorum in quamdam perſonam. His rationibus Autor adjicit Declarationes Congregationis, quæ diſertè definiunt, eos à formâ à Concilio præſcriptâ recedere, qui Electionem ſcrutinio, vel compromiſſo vel quaſi inspiratione peragunt: quoniam hæc formæ cum formâ Concilii ſunt incompatibiles.

CAPUT XXIX.

Caput 18. de Prescriptionibus.

INNOCENTIUS III. hæc conſervat Abbatem in Jurisdictione Epifcopali in certis locis, quoad capita, quæ præſcripſerat, & conſervat Epifcopo Jurisdictionem quoad cætera. FAGNANUS affinitatem videns inter illud *Caput*, & *cap. II. Sess. XXV. de Regular.* hoc exponit, eoque utitur, ad definiendum, Abbates, qui Jurisdictionem ſpiritualem & temporalem habent in Plebanum & Parochianos locorum quorundam, immunes eſſe ab Epifcopi Jurisdictione quoad animarum curam, ratione viſitationis, correctionis & approbationis Vicariorum, poſito quòd Jurisdictionem ſuam ſtabiliant, aut privilegio ſufficienti, aut præſcriptione legitimâ, exhibendo privilegium in bonâ ac debitâ formâ, & probando poſſeſſionem quietam quadraginta annorum ſpatio. In hæc deciſione obſervandum monet, quòd, quando Abbates vindicant Jurisdictionem ex privilegio, iique erant in poſſeſſione ante litem, ea fruuntur durante lite; quòd ſi eam vindicent ex præſcriptione, poſſidere debet Epifcopus inſtantia tempore, quia fundatur in jure communi, & poſſeſſio cumulativa tantùm eſſe præſumitur, donec præſcriptio probata fuerit; poſſeſſio autem cumulativa non nocet juri Epifcopi: undè concludit, hoc in caſu, Epifcopum jus habere viſtandi loca præſentâ exempta, donec Jurisdictionis ſufficienter probata fuerit.

Ob-